

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการดำเนินงานตามแผนชุมชนพึ่งตนเอง กรณีศึกษา : ชุมชนต้นแบบในแถบภาคกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการดำเนินงานตามแผนชุมชนพึ่งตนเองของชุมชนต้นแบบในแถบภาคกลาง โดยคัดเลือกประชาชนมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,487 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะขอเสนอวิธีวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แถบภาคกลางที่มีการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองและเป็นชุมชนต้นแบบ มีทั้งหมด 4 ตำบล ดังต่อไปนี้

จำนวนประชากรของ ต.ประดู่ยืน อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี จำนวน 6,472 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลประดู่ยืน, 2548)

จำนวนประชากรของ ต.หัวไผ่ อ.เมือง จ.สิงห์บุรี จำนวน 5,130 คน (สำนักงานอำเภอเมืองจังหวัดสิงห์บุรี, 2548)

จำนวนประชากรจำแนกตามรายหมู่บ้านของ ต.บางเจ้าฉ่า อ.โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง จำนวน 3,505 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบางเจ้าฉ่า, 2548)

จำนวนประชากรจำแนกตามรายหมู่บ้านของ ต.พระยาบันลือ อ.ลาดบัวหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา จำนวน 5,876 คน (กรมการปกครอง, 2549)

นอกจากประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนทั้ง 4 ตำบล ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีประชากรอีกกลุ่มหนึ่งที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา คือ คณะทำงานจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองของทั้ง 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลประดู่ยืน อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทองและ ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบไปด้วยผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ตัวแทนจากหน่วยงานราชการระดับอำเภอ ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนจากกลุ่มอาชีพต่างๆในชุมชน

3.1.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือกกลุ่มประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถใช้แทนจำนวนประชากรทั้งหมดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ ศิริชัย กาญจนวาสี (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545, หน้า 135) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามลำดับดังนี้

ตำบลประดู่ยืน	ได้จำนวน 378 คน
ตำบลหัวไผ่	ได้จำนวน 375 คน
ตำบลบางเจ้าฉ่า	ได้จำนวน 359 คน
ตำบลพระยาบันลือ	ได้จำนวน 375 คน

3.1.3 การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยสุ่มตัวอย่างจากประชาชนในแต่ละหมู่ จากทั้ง 4 ตำบล จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือของผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาจากรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนชุมชน และเศรษฐกิจ ชุมชนเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ในงานวิจัยครั้งนี้
3. นิยามตัวแปรเพื่อสร้างแบบสอบถาม
4. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนดไว้ในการวิจัย นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข เสนอผู้เชี่ยวชาญ มาตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชน 1 ตำบล ที่มีการจัดทำแผนแม่บทชุมชนและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยถือเกณฑ์การทดสอบที่ค่าของ Alpha มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 (มีค่า ≥ 0.7) ซึ่งจากการทดสอบแบบสอบถาม พบว่า มีค่า Alpha เท่ากับ 0.9325 และเมื่อได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่นแล้ว จึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบจากการดำเนินงานตามแผนชุมชนพึ่งตนเอง ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยเกณฑ์การให้คะแนนผลกระทบจากการดำเนินงานตามแผนชุมชนพึ่งตนเอง ผู้วิจัยได้กำหนดค่าแนบดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีผลกระทบอยู่ในมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีผลกระทบอยู่ในมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

นอกจากผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative) แล้ว ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองรวมทั้งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานตามแผนชุมชนพึ่งตนเอง ประกอบไปด้วยแกนนำในการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง จำนวน 4 คน (ตำบลละ 1 คน) ผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน (ตำบลละ 1 คน) ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 คน (ตำบลละ 1 คน) ผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 4 คน (ตำบลละ 1 คน) จำนวนทั้งสิ้น 16 คน ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์เพียง 1 ครั้ง กับผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละตำบล โดยการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดประเด็น แนวทาง และข้อคำถามในการสัมภาษณ์ที่มีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดอย่างครบถ้วน และทำการบันทึกข้อมูล

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีชุมชนต้นแบบ จัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองทั้ง 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลประดู่ยืน อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมือง

จังหวัดสิงห์บุรี ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทองและ ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ประสานกับผู้นำชุมชน แกนนำที่จัดทำแผนชุมชน และประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับทราบเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในพื้นที่ 4 ตำบล โดยการไปพบกับผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อทำการสัมภาษณ์ และการดำเนินการแจกแบบสอบถามโดยไปพบกับผู้นำชุมชน เพื่อให้ผู้นำชุมชนบอกกล่าวกับชาวบ้านในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยกำหนดไว้ว่าจะใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตำบลละ 2-3 วัน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับเพื่อดำเนินการบันทึกรหัสคำตอบในแบบสอบถาม เพื่อประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

3.4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.4.2 ผลกระทบจากการดำเนินงานตามแผนชุมชนพึ่งตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Means: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) การแปรผลผลกระทบจากการดำเนินงานตามแผนชุมชนพึ่งตนเอง ใช้เกณฑ์การพิจารณาจากค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ผลกระทบอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ผลกระทบอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ผลกระทบอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อที่จะนำมาสู่การสรุปผล และอภิปรายผล เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง และผลกระทบจากการดำเนินงานตามแผนชุมชนพึ่งตนเอง ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง